

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **102586** (13) **U**
(51) МПК (2015.01)
A01C 14/00

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: u 2015 03850	(72) Винахідник(и): Коваленко Анатолій Михайлович (UA), Тимошенко Григорій Захарович (UA), Новохижній Микола Володимирович (UA), Коваленко Олексій Анатолійович (UA)
(22) Дата подання заявки: 23.04.2015	
(24) Дата, з якої є чинними права на корисну модель: 10.11.2015	
(46) Публікація відомостей про видачу патенту: 10.11.2015, Бюл.№ 21	(73) Власник(и): ІНСТИТУТ ЗРОШУВАНОВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА НААН, сел. Наддніпрянське, м. Херсон, 73483 (UA)

(54) СПОСІБ РОЗМІЩЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР В КОРОТКОРОТАЦІЙНІЙ СІВОЗМІНІ НА НЕПОЛИВНИХ ЗЕМЛЯХ ПІВДЕННОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

(57) Реферат:

Спосіб розміщення сільськогосподарських культур в короткоротаційній сівозміні на неполивних землях Південного Степу України передбачає насиченість зерновими і зернобобовими культурами на рівні 62,5 % та олійними - 37,5 %. Розміщують культури у чотирьохпільній сівозміні за такою схемою чергування культур: горох - пшениця озима - сорго зернове - соняшник.

UA 102586 U

Корисна модель належить до галузі сільського господарства, до технології вирощування сільськогосподарських культур.

Відома модель короткоротаційної сівозміни зернового напрямку передбачає насиченість зерновими і зернобобовими культурами на рівні 62,5 % та олійними - 37,5 % [Патик С.М. Ефективність короткоротаційних польових сівозмін в умовах Степу України: Дис. канд. наук: 06.01.01 - загальне землеробство. Національний університет біоресурсів і природокористування України, Київ, 2009].

Недоліком цієї моделі є її невисока економічна ефективність.

Задачею корисної моделі є забезпечення оптимальної продуктивності короткоротаційної сівозміни зернового напрямку.

Поставлена задача вирішується тим, що розміщують культури у чотирьохпільній сівозміні за такою схемою чергування культур: горох - пшениця озима - сорго зернове - соняшник.

Модель розроблена та експериментально випробувана лабораторією неpolивного землеробства на неpolивних землях дослідного поля Інституту зрошуваного землеробства НААН. Польові дослідження проводились протягом 2008-2011 років.

Дослідження з вивчення ефективності побудови сівозміни короткої ротації проводились у довгостроковому польовому досліді за такою схемою (табл. 1).

Таблиця 1

Схема стаціонарного досліді з вивчення короткоротаційних сівозмін для господарств з обмеженими земельними ресурсами

Поле	Сівозміна									
	1	1а	2	2а	3	3а	4	4а	5	5а
1	Пар чорний		Горох		Пар зайнятий		Пар сидеральний		Кукурудза МВС	
2	Пшениця озима		Пшениця озима		Пшениця озима		Пшениця озима		Пшениця озима	
3	Ячмінь ярий	Сорго	Ячмінь ярий	Сорго	Ячмінь ярий	Сорго	Ячмінь ярий	Сорго	Ячмінь ярий	Сорго
4	Соняшник		Соняшник		Соняшник		Соняшник		Соняшник	

В досліді вивчалися п'ять базових сівозмін, які відрізнялись попередниками пшениці озимої. Крім того, третє поле було поділено навпіл, де на одній частині поля вирощувався ячмінь ярий, а на іншій - сорго зернове. Повторність у досліді триразова. Посівна площа ділянок 320 м², облікова - 50 м².

Продуктивність сівозмін, в цілому, в значній мірі залежала від співвідношення культур в них (табл. 2). Найбільший збір зерна, кормових одиниць та перетравного протеїну забезпечили сівозміни з горохом. Введення в ці сівозміни сорго замість ячменю збільшувало вихід зерна на 11,6 %. Дещо більше - на 14,5-16,9 % спостерігалось збільшення виходу зерна за рахунок сорго в інших сівозмінах.

Враховуючи, що сівозміни, які вивчалися, зернового напрямку і побічна продукція залишається на полі, ми враховували лише основну її частину.

Таблиця 2

Продуктивність сівозмін, залежно від співвідношення культур, тон з 1 гектара сівозмінної площі, (середнє за 2008-2011 рр.)

Показник	Сівозміна, №									
	1	1а	2	2а	3	3а	4	4а	5	5а
Вихід зерна – всього	1,99	2,28	2,24	2,50	1,54	1,80	1,52	1,76	1,42	1,63
Вихід кормових одиниць з основної продукції	3,21	3,52	3,76	3,71	3,02	3,29	2,52	2,77	3,32	3,45
Вихід перетравного протеїну з основної продукції	0,28	0,32	0,35	0,38	0,30	0,33	0,22	0,25	0,26	0,28
Забезпеченість 1 кормової одиниці перетравним протеїном, г	87,2	90,9	93,1	103,1	97,7	98,8	87,3	89,3	79,1	81,2

По продуктивності сівозмін в цілому кращими є сівозміни з чорним паром і горохом, які забезпечують прибуток на рівні 4,56-4,79 тис грн/га (табл. 3). Найменший прибуток у сівозміні з кукурудзою - 2,72-3,05 тис грн/га. Інші сівозміни займають проміжне місце.

Таблиця 3

Економічна ефективність різних видів сівозмін (середнє за 2008-2011 рр.)

Сівозміна, №	Виробничі витрати на 1 га сівозмінної площі, тис. грн	Прибуток з 1 га сівозмінної площі, тис. грн	Рентабельність, %
1	2,43	4,65	191
1а	2,45	4,79	195
2	3,13	4,56	146
2а	3,14	4,69	149
3	2,84	3,77	133
3а	2,90	3,85	133
4	2,75	3,33	121
4а	3,01	3,18	106
5	3,44	3,05	89
5а	3,74	2,72	73

Оптимальним співвідношенням в чотирипільній сівозміні є 75 % зернових культур і 25 % технічних, що забезпечує найвищий збір зерна - 2,5 т та прибуток 4,69 тис. грн з 1 га сівозмінної площі, у сівозміні за такою схемою чергування культур: горох - пшениця озима - сорго зернове - соняшник.

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

Спосіб розміщення сільськогосподарських культур в короткоротаційній сівозміні на неполивних землях Південного Степу України, що передбачає насиченість зерновими і зернобобовими культурами на рівні 62,5 % та олійними - 37,5 %, який **відрізняється** тим, що розміщують культури у чотирихпільній сівозміні за такою схемою чергування культур: горох - пшениця озима - сорго зернове - соняшник.

Комп'ютерна верстка О. Гергіль

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Василя Липківського, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут інтелектуальної власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601